

IN MIJN NAAM

Matteüs 18:20

Theologische Universiteit Kampen

Steunpunt liturgie

2

Waarheen?

Viering voor Palmzondag

Bij de viering (ideeën)

Deze tweede aflevering van *In Mijn Naam...* reikt een viering voor Palmzondag aan. Deze viering kan op verschillende manieren worden gebruikt. Thuis, samen met de huisgenoten. Thuis, via het scherm verbonden met enkele anderen. Of in de kerk, als stream voor mensen thuis.

De viering is zo gemaakt dat het een afgerond geheel is, klaar voor gebruik. Maar je kunt het ook aanpassen aan de eigen situatie en context.

Hoe je het ook doet, het belangrijkste is dat we in deze bijzondere tijd, nu de gewone kerkdiensten tijdelijk gestopt zijn, wel kunnen vieren. Zeker nu we vanaf aanstaande zondag, 5 april, de Stille Week in gaan en steeds dichterbij het geheim van Pasen gekomen.

Hieronder een toelichting bij de viering, met extra ideeën en suggesties.

Inhoud:

1. Opzet
2. Bij de verschillende onderdelen
3. Voor kinderen
4. Bij de overweging
5. Bronnen e.a.
6. Themaviering

1. Opzet

Deze viering sluit aan bij wat we in de eerste aflevering van *In Mijn Naam ...* schreven over begin en afsluiting van een viering. Omsloten door begin en afsluiting is het centrale deel in twee delen uitgewerkt: *Rond de Bijbel* als eerste en als tweede *Gebed en Geven*.

2. Bij de verschillende onderdelen

◊ De kaars wordt aangestoken:

K = de persoon die de kaars aansteekt

◊ Openingsvers

V = voorganger, A = allen

Suggestie: Je kunt het zo doen dat één persoon de 'leiding' heeft; hij/zij vervult de rol van voorganger. Je kunt er ook voor kiezen om de rol van de V te verdelen. Zijn er kinderen, dan kun je die hier prima bij betrekken, zeker bij de teksten die vaststaan. Die verdeling kun je het beste van te voren maken, zodat ieder zijn taak weet en voorbereid heeft.

◊ Lied

Afkortingen:

- LB = Liedboek 2013 (het nieuwe Liedboek)
- GK = Gereformeerd Kerkboek 2017 (het nieuwe Geref. Kerkboek)
- GK06 = Gereformeerd Kerkboek 2006 (het oude Gereformeerd kerkboek)
- HH = Hemelhoog, de opvolger van de Evangelische Liedbundel
- ELB = Evangelische Liedbundel
- PvN = Psalmen voor Nu

De liederen passen in het inhoudelijke verloop van deze viering. We hebben verschillende opties opgenomen, maar er is natuurlijk meer mogelijk.

Suggestie: Zie je het zelf zingen echt niet zitten? Dan is het ook een idee om de liedtekst als gedicht te lezen.

◊ Lezingen

We sluiten aan bij het Exodusleesrooster dat dit jaar in verschillende kerken wordt gevolgd, bijvoorbeeld via het project *Een teken van leven* van het Steunpunt Liturgie.

Maar ook wie dat rooster of dat project niet volgde, kan hier goed 'instappen'. In de lezing uit Exodus kondigt Mozes de laatste plaag aan: de dood van alle eerstgeborenen (behalve die van de Israëlieten, dankzij het bloed van het paaslam). Het vervolg, de uittocht uit Egypte, zal volgende week verder aan de orde komen. Deze lezingen uit Exodus gaan samen met de lezingen van het lijdensevangelie en Pasen. Vandaag is dat de intocht in Jeruzalem. In de meditatie wordt deze combinatie verder uitgewerkt.

Bij de lezingen zijn drie korte, poëtische tekstjes opgenomen, de laatste drie samen met een afbeeldingen. Die afbeeldingen spreken hun eigen taal. Ze kunnen op scherm getoond worden. De afbeeldingen kunnen via de site worden gedownload.

Suggestie: Er zijn minimaal twee lezers: een voor de Bijbelgedeelten, een voor de korte teksten. En er is ook iemand die zorgt dat de afbeeldingen op het juiste moment op scherm komen.

◊ *Overweging*

Bij deze overweging kan voor kinderen de poster van Kind op Zondag worden getoond; de tekst van de meditatie is namelijk o.a. door deze afbeelding geïnspireerd. De poster kan hier worden gedownload. Kind op Zondag wordt uitgegeven door Kwintessens te Amersfoort (zie voor informatie [hier](#); en verder www.kindopzondag.nl). De poster is gemaakt door Willemke Brouwer. De poster kan via de site worden gedownload.

Bij deze overweging heeft de schrijver, ds. Harrie de Hullu, ook een aantal exegetische notities geschreven. Zie daarvoor hieronder: paragraaf 4. Deze notities zijn voor predikanten die op basis hiervan zelf een overweging willen maken. Maar ze zijn evengoed voor iedereen die geïnteresseerd is in de diepere lagen van de beide bijbelgedeeltes.

◊ *Gebed en geven*

Voorbede doen en je daadwerkelijk inzetten voor de nood van de wereld horen bij elkaar. In een gewone kerkdienst zie je dat als dit gebed en de collecte op elkaar volgen. Thuis komen de collectezakken niet langs. Er zijn allerlei digitale oplossingen. Hier doen we de suggestie: spreek van te voren samen een doel af, en neem dat doel nu op in de voorbede. Het overmaken van de gaven kan nu. Maar we doen ook een suggestie voor een 'geef'-moment na de dienst. Daar geven we straks wat tips voor.

Voorbede:

Suggestie (1): je kunt samen eerst voorbedepunten inventariseren. Het kan ook zo dat één persoon de voorbede voorbereid. Het kan ook een combinatie van beide zijn.

Wat je samen ook kiest, sta er bij stil dat het in de voorbede gaat om:

- de wereldwijde wereld
- de wereldwijde kerk
- overheden, bestuurders
- mensen/groepen in nood

Suggestie (2): leg van te voren een vel papier neer dat is verdeeld in vier vakken: Wereld, Kerk, Overheid, Mensen/groepen in nood. Daar schrijf je – van te voren, of voorafgaande aan het gebed, de verschillende onderwerpen op. Dat helpt bij het onder woorden brengen. (Natuurlijk zijn de categorieën niet altijd strikt te scheiden.)

Suggestie (3): Na de gebeden rond elk 'blok' zegt degene die bidt: 'God, in uw goedheid....' en iedereen vervolgt met 'Hoor ons gebed'.

Suggestie (4): je kunt dit ook als een soort kringgebed doen, doordat elk van de vier 'blokken' door een ander gebeden worden.

◊ *Zegenbede*

Ook hier geeft de V aan: voorganger, en de A: allen.

◊ *Als de kaars uitgeblazen is*

Tijd voor geven

Suggestie

1. Aandacht geven: schrijf een paar kaarten; doe die vandaag op de post of bezorg ze thuis. En/of: iemand even bellen.
2. Gaven geven: Geen collectezakken die langskomen. Dus geef nu online. Bij deze viering:
 - die plaatsen in de wereld waar de nood die er sowieso al is, nu versterkt wordt door de corona-pandemie (vluchtelingenkampen op de Griekse eilanden). Zie bijvoorbeeld: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/wat-wij-doen/vluchtelingenwerk-luidt-de-noodklok-over-de-situatie-griekse-kampen>
 - De sprinkhanenplaag in o.a. Nigeria. Zie: <https://www.tear.nl/verhalen-en-nieuws/verwoestende-sprinkhanenplaag-oost-afrika>

3. Voor kinderen

Maak de intocht van Playmobil en/of Lego.

Tip voor ouders: Laat de kinderen tijdens de viering hun Lego-/Playmobil-kunstwerk maken. Zo doen ze op hun manier mee. Spreek van te voren af wat ze doen tijdens het lezen uit de Bijbel en het bidden.

Nota Bene: in de volgende *In Mijn Naam...* komt hier een vervolg op. Maak als het kunstwerk klaar is er vast een paar foto's of een filmpje van.

Nog een suggestie: Maak vandaag met de kinderen een mooie palmpaasstok. Zet de stok in de tuin bij iemand in de buurt die je vandaag een extra glimlach toewenst. Tegelijk doe je een briefje met een groet door de brievenbus doen. Over een week, met Pasen, herhaal je dat (een kaartje, nu met een Paasgroet).

Op <https://www.protestantsekerk.nl/ideeenbank/kliederkerk-thuis-palm-pasen/> is een duidelijke beschrijving te downloaden. Bakkers verkopen in deze tijd meestal wel broodhaantjes. Maar je kunt ze ook zelf maken. Op internet zijn verschillende recepten te vinden. Bijvoorbeeld deze: <https://www.bakkenzoalsoma.nl/2014/04/paashaantjes-van-brood.html/>

4. Bij de overweging n.a.v. Exodus 11: 1-10 en Matteüs 21: 1-11

Het bijbelboek Exodus staat deze maanden volop in de belangstelling in Nederland. De meest gebruikte bijbelroosters laten er uit lezen, zowel thuis als in de kerk. Deze keuze is al jaren geleden gemaakt. Des te treffender is het dat juist in deze weken gelezen wordt over de tien plagen in Egypte. Het oecumenisch leesrooster geeft voor Palmzondag Exodus 11 als lezing aan, de aankondiging van de tiende plaag. Daarnaast wordt als evangelielezing het verhaal van de intocht in Jeruzalem aangereikt. Omdat 2020 een Matteüs-jaar is de evangelielezing Matteüs 21: 1-11. Wie hierbij een meditatie wil houden kan dit over Exodus 11 doen, met verwijzing naar de intocht of omgekeerd. In deze handreiking wordt de eerste optie uitgewerkt.

Het laatste gesprek van Mozes met de farao

Exodus 10: 24-11: 8 beschrijft een laatste gesprek tussen farao en Mozes.

Omdat het twee verschillende hoofdstukken zijn en 11:1-3 het gesprek onderbreekt kan het lijken alsof het twee ontmoetingen zijn. Maar in 10:29 zegt Mozes dat er geen volgende ontmoeting komt. Het licht daarom voor de hand de woorden van 11:4-8 nog als onderdeel van hetzelfde gesprek te zien. 11:1-3 is dan mogelijk een openbaring die Mozes tijdens het gesprek krijgt. Ook kan het zijn dat Mozes zich op dat moment van het gesprek herinnert wat de Heer hem eerder gezegd heeft en begrijpt dat het nu het moment is om de laatste plaag en het vertrek aan te kondigen.

De situatie in Egypte op het moment van het gesprek

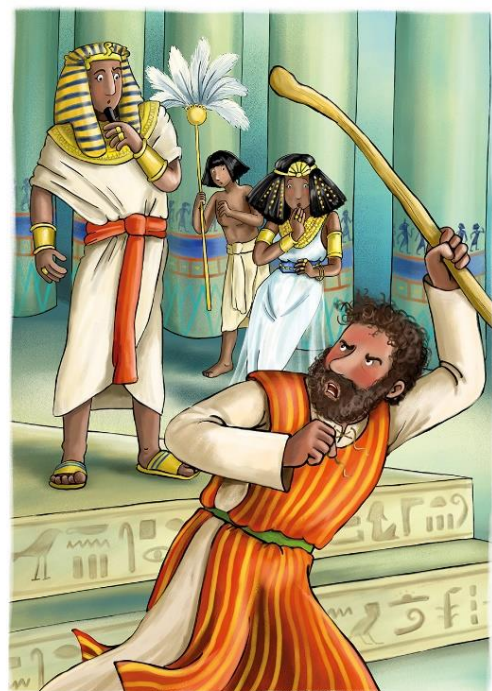
De ravage in Egypte is compleet. De hagel - en de sprinkhanenplaag ten tijde van de voorjaarsoogst (10: 31,32) hebben de oogst geruïneerd, maar ook bomen, maar ook houten gebouwen en gebouwen in aanbouw. Op het land liggen kadavers van getroffen vee. Ook mensen zijn het slachtoffer geworden. Op de twaalfde dag van de maand valt –totaal onaangekondigd- een absolute duisternis over Egypte. Dit met uitzondering van het gebied waar het joodse volk woonde. Daar worden voorbereidingen getroffen voor het Pesachmaal en de uittocht (12: 1-13).

De spanning in het gesprek

In dit gesprek komt de spanning tussen de farao en Gods gezant tot een hoogtepunt. Het is de strijd om het volk Israël, Gods eerstgeborene, waar ook farao zijn eigendomsclaim op laat gelden (Exodus 4: 22,23). In het gesprek geeft de farao (na negen plagen!) toe dat de Israëlieten met hun gezinnen vrij krijgen om God te gaan vereren. Maar als hij er bij zegt dat hun dieren in Egypte moeten blijven wordt duidelijk dat hij zijn claim op het joodse slavenvolk handhaaft. Voor farao is de grens bereikt (vers 28). Maar ook voor God. Na een moment van stilte (openbaring? herinnering?) kondigt Mozes de laatste plaag aan met de zekerheid dat de Israëlieten toegestaan, ja zelfs gesmeekt zal worden te vertrekken. We horen zowel de farao als Mozes over de dood (10: 28, 4:5). Een krachtige spanning is in heel deze ontmoeting voelbaar en wordt expliciet verwoord in 11: 8, Mozes verliet het paleis 'brandend van toorn'.

De blik van Mozes

Een mooie illustratie geeft een tekening van Willemke Brouwer, gemaakt voor het veertigdagenproject van Kind op zondag (Uitgeverij Kwintessens). Het was voor

mij de inspiratie voor een meditatie over dit bijbelgedeelte. Wat een kracht van God spreekt in die woede van Mozes. Wat een liefde voor zijn volk. Met die God gaat Israël op weg. Een onzekere weg, zoals de weg die voor óns ligt onzeker is. Bepaald geen gladde weg. Maar wel: op weg met een sterke God, vol van liefde.

In mijn meditatie keek ik met de lezer/hoorder even in de felle ogen van Mozes. Ik overdacht wat het betekende voor Israël, trok de lijn door naar Jezus bij zijn intocht in Jeruzalem en naar ons in een tijd vol onzekerheid. (De meditatie is te vinden in de uitgewerkte viering.)

Christus in Exodus 11

Juist op een Pesachfeest zei Jezus dat de oudtestamentische geschriften over Hem spraken (Lucas 24:27). Wat zegt dit gedeelte over Hem?

In de persoon van Mozes zien we een voorloper van Jezus Christus. Meer nog dan Mozes was Jezus vol van Gods vurige liefde en kracht.

Vers 7 spreekt impliciet over het paaslam, voorteken van Christus het Lam van God, dat juist op het Pesachfeest geslacht werd voor onze redding. Zoals in Exodus 12 het bloed van een onschuldig lam redding brengt van de zondige mensen binnen, zo brengt het bloed van de onschuldige Christus ons redding van onze schuld bij God.

Paradoxaal: Gods liefde voor Israël, zijn eerstgeborene, leidt er toe dat zijn Eerstgeborene aan het kruis sterft.

Exodus 11 op Palmzondag in coronatijd

In Exodus 11 gaat de weg open naar Israëls uittocht. Een weg vol onzekerheid. De bijbellezer van vandaag weet daar meer van dan de Israëliet bij de uittocht heeft kunnen vermoeden. Achter de horizon ligt een beloofd land. Maar iedereen die er over nadenkt beseft dat er eerst een moeilijke en onzekere reis komt.

In Matteüs 21:1-11 zie je Jezus op weg gaan, toegejuicht door een enthousiaste menigte. De koninklijke manier waarop Hij zijn intocht maakt verraad al iets van het komende rijk. Maar geen van de toeschouwer kan vermoeden hoe zijn weg de komende dagen zal gaan. We laten die weg in de Stille Week op ons inwerken.

Ook wij weten niet waarheen onze weg leidt. Achter de horizon ligt het beloofde land. Maar binnen ons blikveld ligt de ravage van het coronavirus. Hoe lang zal het blijven? Wordt je er zelf door getroffen? Wat gaat het met de economie doen? Wat verandert er in je eigen leven? Wanneer wordt het weer normaal en hoe zal 'normaal' er dan uitzien?

Net als het joodse volk van Exodus 11 e.v. mogen wij op weg gaan met een God die vol kracht en liefde is, ook als de weg van het leven ruig is. Het is het begin van een antwoord op onze vragen. Jezus' weg Jeruzalem in brengt ons nog verder. En tegelijk: op veel vragen hebben we nu nog geen antwoord. Het antwoord dat Israëls uittocht en Jezus' intocht ons geven is voorlopig genoeg.

Harrie de Hullu

5. Bronnen

Bij deze viering voor Palmzondag is gebruik gemaakt van **teksten** van het Jongerenklooster Nieuw Sion in Diepenveen (kaars aansteken, opening en afsluiting). De meditatie is geschreven door ds. Harrie de Hullu.

De overige **teksten en gebeden** zijn van Anje de Heer en Geranne Tamminga.

Afbeeldingen: Foto bij 'Lockdown': <https://edition.cnn.com/2020/03/30/india/india-coronavirus-social-distancing-intl-hnk/index.html> | Afbeelding bij 'Intocht': jesusmafa.com | Intocht (Lego): Alfred Doorn | Intocht (Playmobil): Jaap van der Boor.

Samenstelling en redactie: Geranne Tamminga (TUKampen) en Anje de Heer (Steunpunt Liturgie).

6. Themaviering

Op www.lerenindekerk.nl is een themaviering rond Palmzondag te vinden, rond de invalshoek *Blijdschap*. Met o.a. suggesties voor tieners. Deze viering is gemaakt door Ingrid Plantinga, o.a. werkzaam bij het Praktijkcentrum.